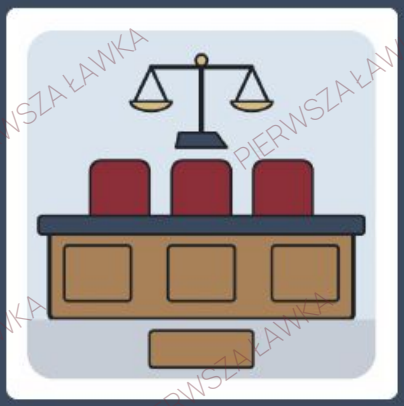
Pierwsza Ławka · Zestaw kart pracy · Wiedza o społeczeństwie · klasa 8

Dział 7. Prawo, sądy i nieletni wobec prawa

Prawo i państwo prawa, niezależność sądów i niezawisłość sędziów, dwuinstancyjność postępowania, domniemanie niewinności, wykroczenie a przestępstwo, odpowiedzialność nieletnich (demoralizacja, czyn karalny, sąd rodzinny, środki wychowawcze i poprawcze), uprawnienia policji i prawa w kontakcie z policją, przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	3 zad. 8 pkt
2	**Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	5 zad. 15 pkt
3	**Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	7 zad. 17 pkt
4	**Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	2 zad. 14 pkt
5	**Sprawdzian: Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – grupa A** 30 minut · 17 pkt	7 zad. 17 pkt
6	**Sprawdzian: Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – grupa B** 30 minut · 17 pkt	7 zad. 17 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Materiał oryginalny dla klasy 8 szkoły podstawowej (rok szkolny 2026/2027). Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

Karta 1/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 8 pkt

Przypomnij sobie

- **Prawo** – zasady ustanowione przez państwo, których przestrzeganie państwo może wymusić; najwyższe prawo to **Konstytucja RP**. W **państwie prawa** władze działają na podstawie prawa, **sądy są niezależne**, a **sędziowie niezawiśli** (orzekają tylko na podstawie Konstytucji i ustaw). Postępowanie sądowe jest co najmniej **dwuinstancyjne** – od wyroku można się odwołać do sądu wyższej instancji. **Domniemanie niewinności**: każdy jest niewinny, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem.
- **Wykroczenie** – czyn mniej szkodliwy, karany np. grzywną (zakłócanie ciszy nocnej, przejście na czerwonym świetle, kradzież rzeczy wartej do 800 zł). **Przestępstwo** – czyn bardziej szkodliwy, zagrożony np. pozbawieniem wolności (pobicie, rozbój, kradzież rzeczy wartej ponad 800 zł). Kradzież z włamaniem jest przestępstwem bez względu na wartość skradzionej rzeczy.
- **Nieletni**: w sprawach o **demoralizację** (np. uporczywe wagary, picie alkoholu) – osoba od 10 lat do pełnoletności; w sprawach o **czyny karalne** (czyny zabronione przez ustawę jako przestępstwa lub wykroczenia, także skarbowe) – osoba, która popełniła czyn po ukończeniu 13, a przed ukończeniem 17 lat. Orzeka **sąd rodzinny**: **środki wychowawcze** (np. upomnienie, naprawienie szkody, przeproszenie, prace społeczne, nadzór kuratora, młodzieżowy ośrodek wychowawczy) albo **środek poprawczy** – zakład poprawczy (tylko za przestępstwo, przy wysokiej demoralizacji).
- Od **17 lat** odpowiada się co do zasady jak dorosły; wyjątkowo za najcięższe przestępstwa (np. zabójstwo, rozbój) – już od 15 lat, a za najcięższe rodzaje zabójstwa – od 14 lat. Za czyn w szkole **dyrektor** może – za zgodą rodziców i ucznia – zastosować np. pouczenie, ostrzeżenie, przeproszenie lub prace porządkowe na rzecz szkoły (nie dotyczy przestępstw ściganych z urzędu, np. rozboju albo kradzieży rzeczy wartej ponad 800 zł – wtedy szkoła ma obowiązek zawiadomić sąd rodzinny lub policję).
- **Policjant** może m.in. legitymować, zatrzymać, przeszukać, użyć środków przymusu bezpośredniego. Legitymując, podaje stopień, imię i nazwisko oraz przyczynę (bez munduru – okazuje legitymację służbową); tożsamość potwierdzi np. legitymacja szkolna. **Zatrzymany nieletni** ma prawo m.in. do informacji o przyczynie, kontaktu z rodzicem lub obrońcą, odmowy wyjaśnień, pomocy medycznej i zażalenia do sądu.
- **Przemoc i cyberprzemoc** (bicie, wyzywanie, ośmieszanie, nękanie w sieci, publikowanie zdjęć bez zgody): zrób zrzuty ekranu, nie odpowiadaj agresją, zablokuj sprawcę, zgłoś administratorowi i dorosłym (rodzice, wychowawca, pedagog). Pomoc: **116 111** (telefon zaufania dla dzieci i młodzieży), **800 12 12 12** (Rzecznik Praw Dziecka), w poważnych sprawach – policja (112).

Prawo i sąd

Toga – strój sędziego na rozprawie

Akta sprawy: zanim ocenisz czyn, ustal, kto, ile miał lat i co zrobił

Kodeksy i komentarze na półce w kancelarii

Czat klasowy – zanim wyślesz, przeczytaj jeszcze raz

Przykłady z wyjaśnieniem

Przykład 1. Czym różni się wykroczenie od przestępstwa? Podaj przykład.
Wykroczenie jest mniej szkodliwe i zagrożone łagodniejszą karą (np. kradzież batonika – rzecz warta do 800 zł), przestępstwo jest bardziej szkodliwe i zagrożone surowszą karą (np. kradzież roweru wartego 2000 zł).

Przykład 2. Szesnastolatek pobił kolegę. Kto zajmie się sprawą?
Sąd rodzinny – sprawca popełnił czyn karalny po ukończeniu 13, a przed ukończeniem 17 lat, więc jest nieletni.

Przykład 3. Co oznacza domniemanie niewinności?
Każdego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu.

Zadania

1 **Połącz pojęcie z wyjaśnieniem.** ___ / 4 pkt

1. wykroczenie	a) osoba, która popełniła czyn po ukończeniu 13 lat, a przed ukończeniem 17 lat
2. przestępstwo	b) czyn zabroniony mniej szkodliwy, karany np. grzywną
3. nieletni w sprawach o czyny karalne	c) zasada, że każdego uważa się za niewinnego do czasu prawomocnego wyroku
4. domniemanie niewinności	d) czyn zabroniony bardziej szkodliwy, zagrożony np. pozbawieniem wolności

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

2 **Sprawy nieletnich, którzy popełnili czyn karalny, rozpatruje** ___ / 1 pkt

A. sąd administracyjny
B. Rzecznik Praw Dziecka
C. Trybunał Konstytucyjny
D. sąd rodzinny

3 **Uzupełnij zdania liczbami z ramki. Jedna liczba jest niepotrzebna.** ___ / 3 pkt

10 17 800 13

1. Co do zasady jak dorosły odpowiada osoba, która popełniła czyn po ukończeniu _____ lat.
2. Postępowanie w sprawie o demoralizację można prowadzić wobec osoby, która ukończyła _____ lat i nie jest pełnoletnia.
3. Kradzież rzeczy o wartości do _____ zł jest wykroczeniem.

PIERWSZA ŁAWKA

Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – w praktyce

Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia

Karta 4/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 14 pkt

Pamiętaj: jeśli czegoś nie pamiętasz, wróć do ramki „Przypomnij sobie" na karcie 1.

1 **Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.** ___ / 7 pkt

Sprawa Kuby

Piętnastoletni Kuba wraz z kolegą celowo wybił szybę w wiacie przystankowej (naprawa kosztowała ok. 1500 zł). Policja ustaliła sprawców, a sprawa trafiła do sądu rodzinnego. Sąd zobowiązał chłopców do naprawienia szkody i objął ich nadzorem kuratora.

Tekst własny

1.1 **Wyjaśnij, dlaczego sprawą zajął się sąd rodzinny, a nie sąd, który sądzi dorosłych.** ___ / 3 pkt

1.2 **Nazwij zastosowane przez sąd środki i określ ich rodzaj.** ___ / 2 pkt

1.3 **Podaj dwie konsekwencje, jakie Kuba może ponieść poza postępowaniem sądowym.** ___ / 2 pkt

2 **Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.** ___ / 7 pkt

Hejt w grupie klasowej

W klasowej grupie na komunikatorze kilka osób od tygodnia publikuje przerobione zdjęcia Tymka i obraźliwe komentarze. Pozostali uczniowie czytają, niektórzy dodają emotikony. Tymek przestał wychodzić na przerwy i nie chce chodzić do szkoły.

Tekst własny

2.1 **Nazwij zjawisko i podaj dwie jego cechy.** ___ / 2 pkt

2.2 **Opisz trzy kroki, które powinien podjąć Tymek lub świadek.** ___ / 3 pkt

2.3 **Podaj dwie konsekwencje, jakie mogą ponieść sprawcy.** ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Sprawdzian: Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – grupa A

Karta 5/6

30 minut · 17 pkt

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 17 pkt

1 **Połącz zasadę z jej opisem.** ___ / 3 pkt

1. niezawisłość sędziów
2. dwuinstancyjność
3. niezależność sądów

a) od wyroku można się odwołać do sądu wyższej instancji

b) sądy są władzą odrębną i niezależną od innych władz

c) sędzia orzeka tylko na podstawie Konstytucji i ustaw, bez nacisków

d) sędziów wybierają obywatele w wyborach powszechnych

1____ 2____ 3____

2 **Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży, pod który można zadzwonić np. w sprawie przemocy lub cyberprzemocy, ma numer** ___ / 1 pkt

A. 116 111 **B.** 999

C. 998 **D.** 997

3 **Policjant bez munduru, który legitymuje osobę, ma obowiązek** ___ / 1 pkt

A. wezwać jej rodziców **B.** zabrać jej dokument na komisariat

C. okazać legitymację służbową **D.** wystawić jej mandat

4 **Oceń prawdziwość zdań.** ___ / 3 pkt

1. Kradzież z włamaniem jest przestępstwem bez względu na wartość skradzionej rzeczy.	P	F
2. Osoba zatrzymana ma prawo odmówić składania wyjaśnień.	P	F
3. Policja może zatrzymać nieletniego tylko w obecności jego rodziców.	P	F

5 **Uzupełnij zdania wyrazami z ramki. Dwa wyrazy są niepotrzebne.** ___ / 2 pkt

sądowego wychowawczym szkolnego karnym

1. Sąd rodzinny może oddać nieletniego pod nadzór kuratora _____.
2. Sąd rodzinny może umieścić nieletniego w młodzieżowym ośrodku _____.

6 **Wyjaśnij różnicę między wykroczeniem a przestępstwem i zakwalifikuj czyny: wyrzucenie śmieci w miejscu niedozwolonym, celowe zniszczenie cudzej hulajnogi elektrycznej wartej 1500 zł.** ___ / 3 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 8

Podgląd pokazał 5 z 14 stron. Pełna wersja: 14 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – najważniejsze wiadomości – 3 zadania, 8 pkt
- Karta 2: Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – ćwiczenia podstawowe – 5 zadań, 15 pkt
- Karta 3: Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – utrwalenie – 7 zadań, 17 pkt
- Karta 4: Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – w praktyce – 2 zadania, 14 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – grupa A – 7 zadań, 17 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Prawo, sądy i nieletni wobec prawa – grupa B – 7 zadań, 17 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje przykłady z wyjaśnieniem.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/wiedza-o-spoleczenstwie-klasa-8-dzial-07-prawo-sady-i-nieletni-wobec-prawa-zestaw